

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čakovni rač. 10.503.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratov: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—,
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20

In letos?

»Tako težko kot letos, pa še ni bilo«, potarna marsikdo, posebno pa še naš kmet, ki prodaja svoje pridelke skoraj zastonj. In v takih težavnih razmerah stopa danes »Slovenski gospodar« pred svoje prijatelje in naročnike, da jih povabi na novo naročbo. Kaj naj pri tem reče, da bo zalegla njegova beseda?

Katoliški list — moč katoličanov.

Ali smo ali nismo? Po svetu vidimo, kako v posameznih državah kratijo pravice katoličanom. Vedno in povsod je to vzrok, ker niso katoličani bili dovolj delavni in požrtvovalni za svoje katoliške liste, pa so jih nasprotniki nadvladali. Če smo zavedni katoličani, moramo svoje katoliške liste naročiti, za nje agitirati, smatraji naročanje katoliškega lista kot legitimacijo zavednega katolika. Katoliški list je branitelj pravic katoličanov, katoličani pa naj bodo zato tudi branitelji katoliškega lista, kar je in ostane tudi »Slovenski gospodar«.

»Slovenski gospodar« — moč Slovencev.

Ne bomo spominjali na več kot 60letno narodno delo »Slovenskega gospodarja«. To je njegova častna zgodovina. Naš list ob tej priliki gleda v bodočnost in odkrito pove, da bo tudi v bodoče stal zvesto na braniku vseh narodnih pravic slovenskega naroda.

Starim prijateljem!

Vi, prijatelji, ki sprejemate list »Slovenski gospodar« že dolgo vrsto let v svojo hišo, povejte sami, če ga niste bili vedno veseli, kadar je prišel. Kakor da govorite z dobrim prijateljem, tako prijetno vam je bilo, ko ste ga čitali. Zvestoba do groba — to je vaša beseda »Slovenskemu gospodarju« in on vas zagotavlja, da vam bo to zvestobo prijateljsko vračeval.

Mlademu rodu!

V naših domovih raste mlad rod, ki hoče čuvati vero in jezik svojih očetov. Ta mladi rod raste v vzorih in idealih, ki jih ohranja njihovim domovom »Slovenski gospodar«. Z novim letom bode zato »Slovenski gospodar« nudil mlademu rodu »Naš dom« v mikavnejši obliki na 16 straneh mesečno brezplačno. Takih prilog nima noben drug tednik, ki so še poleg tega dražji in se za mladi rod ne zanimajo. Zato bo vsa mladina, moška in ženska, v svojih do-

movih hotela imeti »Slovenski gospodar«.

Slovencem širom sveta!

Glas iz domovine je kakor solnčni žarek iz temine. Znanci in sorodniki, ki imate svojce po širnem svetu, napravite jim to veselje, pa jim naročite naš »Slovenski gospodar«, ki jih bo tako stalno obveščal o domačih dogodkih.

In zavarovanje!

80.000 Din je »Slovenski gospodar« že izplačal svojim letošnjim naročnikom, ki so bili nesrečni po požaru. Zavarovanje ostane tudi v bodoče. Zaradi izrednih razmer je zavarovalni odsek izpremenil pravilnik v toliko, da mora oni, ki hoče uživati v prihodnjem letu zavarovanje, imeta plačano vso naročnino za prihodnje leto tekom meseca decembra ali vsaj tekom meseca januarja. Prečitajte danes priloženi pravilnik, ki ga potem skrbno shranite!

Agitacija.

Na vse župne urade naše škofije smo poslali te dni seznam desedanjih naročnikov po stanju začetkom novembra, plakate, kakor tudi naslovne pole. Gg. duhovnike in ostale naše prijatelje vljudno prosimo, da plakate razvesijo, da na podlagi poslanih naslovov pregledajo, kdo bi še na vsak način lahko bil naročnik »Slovenskega gospodarja«, da na naslovne pole zberejo naslove novih naročnikov, katerim list s položnico takoj dopošljemo. Zbirati je torej le naslove novih naročnikov! Novim naročnikom, ki že sedaj v decembru plačajo letošnjo naročnino 32 Din, dajemo to ugodnost, da jim isto vpišemo za prihodnje leto, v mesecu decembru bodo pa dobivali list brezplačno. Zato hitite s pošiljanjem naslovov! Vse podrobnejše uredite po krajevnih razmerah in močeh. V vsaki številki bomo objavljali, kako kje delujejo, da bodo drugod imeli lep zgled. Katera župnija bo prva? Posameznike kakor tudi društva opozarjamo na ugodnosti, ki jih dobijo za svoj trud, kakor so objavljene v okrožnicah na župne urade.

Položnice.

Tei številki prilagamo tudi položnice. Ne odlagajte jih! Če tudi imate plačano za celo leto, plačajte naročnino že sedaj, že v decembru! Ob novem letu bo toliko drugih izdatkov! Plačujte letoletno, imate vi in mi samo enkrat delo in skrb! Celoletna naročnina znaša 32 Din, polletna 16 Din, četrtletna 9 D. (Za naročnike izven naše države stane

celoletna naročnina 64 D, ker je poštnina tako draga!) Storite pri plačevanju naročnine še eno uslugo: da napišete vsi došednji naročniki na srednjem delu položnice besedico: star, — vsi novi naročniki, ki lista že dalje časa ne dobivate, pa besedico: nov.

Nič več besedi! — Dejanja!

Samo danes, ko smo priložili položnice in otvorili agitacijo, smo to povdabili, kar je bilo potrebno. Ne bomo več govorili. Podrobno delo od kraja do kraja, od osebe do osebe se naj sedaj razvije. Naj vidijo oni, ki niso prijatelji katoliških Slovencev, da je naš narod zvest svojim načelom, zvest svoji veri, svojemu jeziku, zato pa tudi zvest svojemu javnemu zagovorniku, svojemu katoliškemu in narodnemu časopisu: »Slovenskemu gospodarju«!

Z Bogom na delo!

Uprava »Slovenskega gospodarja« v Mariboru.

Gospodarski dogovor treh držav. — Zadnje dni se je mudil v madžarski prestolici v Budimpešti avstrijski drž. kancler dr. Dollfuss. Ob tej priliki so sklenile: Avstrija, Madžarska in Italija pogodbo o medsebojni prednostni zamenjavi blaga brez posebnih carinskih olajšav.

Ne bo odgoditve plačil vojnih dolgov Ameriki, ki zapade dne 15. decembra. Smo že poročali, kako se je obrnilo koj po izvolitvi novega ameriškega predsednika Roosevelta pet evropskih držav v Washington s prošnjo, naj jim dovoli Amerika moratorij ali odgoditev plačila vojnih obveznosti, ki zapadejo 15. decembra. Zunanji ameriški minister Stimson je izročil v dogovoru s predsednikom Hooverom angleškemu in francoskemu poslaniku odgovor na zgorajno prošnjo, v katerem vztraja Hoover na plačilu in odbija predlog o odgoditvi. Hoover predlaga Franciji in Angliji, naj začasno plačata s svojim lastnim denarjem. O Hooverju je znano, da je bil vedno nasprotnik črtanja vojnih dolgov, vendar je mnenja, da morejo Zedinjene države najti v nekaterih gospodarskih prednostih več koristi, kakor v neposrednih plačilih.

Še vedno vojna med južnoameriško državo Bolivija in Paragvaj. Da

bi ustavili državi Bolivija in Paragvaj medsebojne sovražnosti radi ozemlja Gran Chaco, se je zastoj trudilo Društvo narodov in več drugih ameriških držav. Paragvajski vojni minister je izjavil, da je po njegovi cenitvi od izbruha vojne med Bolivijo in Paragvajem padlo ali bilo ujetih 1850 paragvajskih in do 3000 bolivijskih vojakov. — Nad 20.000 mož bolivijskih in paragvajskih čet se pripravljajo v odseku Savedre na odločilno bitko, ki naj bi dokončala dolgotrajni spor. Bolivijci so začasno ustavili paragvajsko ofenzivo na zapadu. Fronte se na obeh straneh ojačujejo z rezervami. Do odločilne bitke ima priti v najkrajšem času. V zadnjih dneh so se vršili manjši spopadi, ki pa so zahtevali kljub temu mnogo mrtvih in ranjencev. Vsi so skoro obležali na bojišču, ne da bi bilo poskrbljeno za njihovo odstranitev. Bolivijske čete so se zakopale in so odločene zavrniti napad sovražne pehote. Odkar so se paragvajske čete polastile pred tedni trdnjave Boqueron, nimajo več znamenjati posebnih uspehov. Njihovi voditelji so sedaj odločeni, da izvedejo odločilen napad na sovražne postojanke. Bolivijci hočejo zastaviti vse sile za uspešen odpor. Boji za Gran Chaco trajajo sedaj že šest mesecev.

Sv. oče proti znižanju delavskih plač.

Ameriški delavci so letos bili v Rimu, kjer so bili sprejeti od sv. Očeta. Časniki v Evropi so o obisku teh delavcev v Rimu dosti poročali. Prinesli so tudi vest o sprejemu zastopnikov ameriškega delavstva pri papežu. O podrobnostih tega sprejema in o besedah, ki jih je pri tej priliki Sv. Oče spregovoril delavcem, pa evropski časniki doslej niso poročali. To so storili sedaj ameriški listi, ko so se delavci vrnili v Ameriko, in sicer v mestu Denver in Detroit. Delavci pripovedujejo v listih, da jih je papež Pij XI. sprejel z očetovsko ljubeznivostjo. Pokazal je veliko poznanje socialnih razmer po svetu, posebej v Ameriki. V svojem nagovoru se je tudi dotaknil znižanja delavskih plač. Izjavil je za protit temu, da bi se delavcem znižale plače, ker je vsak delavec vreden plačila, in sicer takega, ki zadostuje za njega in njegovo družino. Ako se ponekod govori, da bi znižanje delavskih plač bilo gospodarstvu v korist, je o tem rekel Sv. Oče, da to ni resnično. Čim bolj se delavcem znižujejo plače, tem bolj pada pri njih kupna zmožnost in tem večji je beg od kupovanja. Če pokažejo posedujoči krogi in zlasti katoliški, pripravljenost za žrtve, jim bodo delavci to nagradili, ker delavci, če imajo primerne plače, radi kupujejo ter dajejo svoje prihranke gospodarstvu na razpolago. Sv. Oče je opozoril na to, da vlada v vseh državah ista bolezen: zmanjšana kupna zmožnost širokih množic. Če bi se pla-

če še dalje znižale, bi to imelo katastrofalne učinke. Ljubezen do bližnjega in požrtvovalnost bosta kmalu dovedli do spoznanja, da mnogotera žrtev dobi sčasoma svoje plačilo. Ker ljudje tega ne uvidijo ali nočejo uvideti, se gospodarska kriza tako dolgo ne da rešiti.

*

Za zedinjenje z Rimom. Angleški list »Daily Express« je prinesel v prvi polovici meseca novembra oklic, podpisan od 50 uglednih mož anglikanskega razumnštva, za zedinjenje s katoliško Cerkvijo. Ta oklic je vzbudil v javnosti veliko pozornost, ker z resnobno odkritosrčnostjo graja nedostatke v anglikanski cerkvi, ki je kakor znano protestantska. Edin izhod iz prepada, v katerem se sedaj nahaja angleški protestantizem, je združitev z Rimom. Podpisali so ta oklic možje, ki po večini pripadajo tisti struji v anglikanski cerkvi, ki se imenuje ritualistična, ker uvaja in posnema obrede katoliške Cerkve. Ta struja se je počela v vseučiliškem mestu Oksfordu in zato se imenuje oksfordski pokret, ki je začel delovati v tridesetih letih preteklega stoletja. Drugo leto bo stoletnica tega pokreta. To gibanje ima za cilj preosnovo anglikanske cerkve na podlagi nauk in ustanov praksiščanstva. Precejšnje število mož, ki so bili početniki tega pokreta, je stopilo v katoliško Cerkve, med njimi slavni kardinal Newman. Drugi pa so ostali v anglikanski cerkvi, kjer so ustanovili strujo, ki se približuje katoliški Cerkvi. — Druga, številčno močnejša struja v anglikanski cerkvi pa je napredno-liberalna. Zanimivo je, da so ta oklic za zedinjenje s katoliško Cerkvijo podpisali ne samo laiki (svetne osebe), marveč tudi anglikanski škof Viktor Seymour in drugi angleški cerkveni dostojanstveniki iz Londona in drugih mest in tudi dva anglikanska redovnika.

Med katoličani vera, med protestanti nevera. Boljševiki širijo iz Rusije brezbožne letake, spise in knjižice med delavstvom v Angliji. Poglavarji boljševizma so si v svesti, da se njihove težnje ne morejo uresničiti med ljudmi, ki še imajo kaj vere, vsaj v svojem srcu. Zato jim hočejo zadnjo koreninco vere izrvati iz srca. Voditelji komunizma na Angleškem so pripravljani, da bodo moskovsko brezbožniško agitacijo med angleškim delavstvom in zlasti med mladino podpirali na vso moč ter z njo sodelovali z vsemi sredstvi. V načrtu imajo prireditve narodnega brezbožniškega kongresa v Londonu. Kolikor se da razbrati iz dosedanjih poročil, ima ta agitacija dosti uspeha med delavci in mladino protestantske vere. Ta vera se je vprav tako kakor pravoslavna na Ruskem izkazala za ne dovolj odporno zoper brezbožniško agitacijo. Drugačne, in sicer boljše so razmere med angleškimi katoliki. Angleški katolicizem raste po številu članov: leta 1829 je bilo na Angleškem samo 60.000 katoličanov, sedaj jih je pa že preko 2½ milijona. Raste pa tudi po notranjem duhu, ki prešinja katoličane v življenjskem udejstvovanju. Angleški katolicizem je vzrastel v borbi ter

se v njej ojeklenil. Velika je njegova odpornost zoper strupene bacile sedanjega časa: zoper laži-svobodomiselstvo meščanskega liberalizma in zoper brezbožstvo socializma in komunizma. Katolicizem na Angleškem čaka še velika naloga: rešiti vero in krščansko civilizacijo v Angliji.

»Jutro« je v svoji številki dne 25. novembra zajahalo konjička ter meneč, da trdno sedi v sedlu, lomi kopja zoper separatiste, izdajalce itd. Zdi se, da je ta borba podobna borbi proti veterinim mlinom. Če pa bi v tej borbi konjičku zmanjkalo hrane, mu je svetovati, da se konjiček vrne v uredništvo »Jutra« ter tamkaj začne brskati po predalih »Jutrovega« letnika 1928. Tamkaj je najti dovolj hraniva in gradiva zoper separatiste itd. Kar je pisalo »Jutro« l. 1928 in kar piše danes, si je med seboj tako podobno kakor dan in noč. Sedaj pa, konjiček, le pogumno naprej!

Kako so peči naši pradedi pred 400 leti? Razen visoko kulturnih narodov, ki so že v srednjem veku gojili umetno petje in godbo in tako od roda do roda prenašali pesmi iz davnih stoletij, je le malokatero ljudstvo rešilo svoje prastare bodisi posvetne bodisi cerkvene pesmi v novejšo dobo. Tako tudi mi Slovenci. Kdo pa je poznal takrat note, ko še niti graščaki niso znali brati! Kako stare so naše narodne pesmi in kako daleč nazaj gre njih začetek, ne vemo. Pač pa znamo za nekatere cerkvene pesmi, koliko so stare in kako so se pele. Kako torej? Na to vprašanje bo odgovorila dne 7. decembra, na predvečer Marijinega praznika, Glasbena Matica v Mariboru, ko bo v frančiškanski cerkvi zapela okrog 400 let stare slovenske, češke, poljske in drugonarodne cerkvene pesmi. Najstarejša je iz leta 1539, druge iz let 1550 do 1678. Nekaj pesmi je tudi mlajših, kakor npr.: »Večerna molitev« od Francoza Gounoda in »Te Deum« od Verdija. Čisto nova pa ni nobena. K Verdijevemu »Te Deum«, ki se tudi poje v slovenskem jeziku, naj bo pripomnjeno, da se poje osmeroglasno, ravnotako Kasteličeva »Češčena si, Marija.« V to svrhu je Matičin zbor, ki šteje 98 izvršujočih članov, razdeljen v dva zbora, ki vsak zase in vendar skupno odpojeta to veličastno in nepopisno lepo cerkveno skladbo. Kdor se iz okolice Maribora, posebno organisti in cerkveni pevci, ta dan mudi v mestu, naj ne zamudi te redke prilike in idi poslušat. Cene so tako nizke, da si pač vsak lahko privošči ta redek koncertni užitek.

Zahvala »Slovenskemu gospodarju«. Podpikana Marija Pečar, posestnica v Trnovljah, se javno zahvaljuje upravi »Slovenskega gospodarja« za podporo 1000 Din, katera se mi je izplačala kot pogorelki cele domačije in celoletni naročnici lista »Slovenski gospodar.« — V Trnovljah, dne 19. novembra 1932. Marija Pečar, posestnica.